

Problematika izazova teologije „kraljevstvo sada“ – I. dio

Ervin Budiselić
Biblijski institut, Zagreb
ebudiselic@bizg.hr

UDK:27-72;277;279.15
Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 6, 2015.
Prihvaćeno: 9, 2015.

Sažetak

Članak analizira osnovne teološke postavke teologije „kraljevstvo sada“, kao jedne inačice teologije prevlasti. U prvome dijelu nudi se kratka povijest nastanka i razvoja teologije “kraljevstvo sada”, a nakon toga pregled osnovnih učenja teologije “kraljevstvo sada” u području soteriologije, eshatologije, ekleziologije, kristologije i antropologije. Zaključuje se kako teologija „kraljevstvo sada“ sadrži neka pozitivna i potrebna učenja i naglaske za današnje evanđeosko kršćanstvo, ali jednako tako u sebi sadrži dosta problematičnih učenja koja je potrebno odbaciti.

Ključne riječi: teologija “kraljevstvo sada”, teologija prevlasti, pokret vjere, kasna kiša, apostoli, transformacija.

Uvod

Današnja teologija „kraljevstvo sada“ (u daljnjem tekstu KS), koja predstavlja jednu inačicu „teologije prevlasti/dominacije“ (u daljnjem tekstu, TP) što prevladava u jednom dijelu evanđeoskog kršćanstva (posebice onom penetkostno-karizmatском), nastala je kao posljedica raznih utjecaja i teologija prisutnih unutar pentekostno-karizmatског pokreta i trenutačno predstavlja njezin vrhunac. Štoviše, možemo govoriti o svojevrsnoj eklektičnosti teologije KS koja je preuzela teološke postavke i naglaske pojedinih duhovnih pokreta i objedinila ih na jednom mjestu u svojevrsan teološki sustav. Namjera je ovog članka istražiti osnovne

postavke teologije KS, ukazati na pozitivne izazove koje ona stavlja pred Crkvu, ali i na problematiku koja dolazi zajedno s tim izazovima. Budući da teologija KS u sebi objedinjuje ponešto dobrih, ali i dosta teološko-praktičnih neortodoksnih učenja, ta mješavina dobrog i lošeg predstavlja potencijalnu opasnost za evanđeosko kršćanstvo.

U tu svrhu, u prvome ćemo dijelu ponuditi kratki povijesni pregled čimbenika koji su doveli do nastanka i razvoja teologije KS, a u drugom ćemo dijelu istražiti osnovna učenja na području soteriologije, eshatologije, eklezijologije, kristologije i antropologije. Zbog širine teme, predstavljanje i analiza teologije KS zahtijeva dva članka. Stoga ćemo u ovome prvom članku samo istaknuti osnovne obrise teologije KS, a u drugome ćemo se članku kritički osvrnuti na teologiju KS i ukazati na korektive i rješenja koja su potrebna ako želimo uzeti ono dobro što nam teologija „kraljevstvo sada“, i posljedično karizmatički pokret, nude.

Kratak povijesni prikaz nastanka teologije KS

Iako u članku nema previše mjesta za kvalitetni povijesni prikaz svih čimbenika što su doveli do nastanka i razvoja današnje teologije KS, kraći povijesni pregled potreban je u svrhu boljeg razumijevanja nastanka i utjecaja koje teologija KS ima na evanđeosko kršćanstvo. Potrebno je napomenuti da su među zastupnicima teologije KS različiti pokreti koji u nekim teološkim pitanjima imaju dosta sličnosti, ali u nekima se razlikuju, tj. ne naučavaju svi isto. Međutim, zajedničko im je što su izgrađeni na temeljima neopentekostalizma koji je nastao sredinom 20. stoljeća. Neki od temelja ove teologije sljedeći su pokreti i ideje: *Latter Rain, Identity, Manifest Sons of God, Restoration, Reconstruction, Charismatic Renewal, Shepherding/Discipleship movement, Kingdom Message, Positive Confession*. Također, ova teologija rabi određenu terminologiju koja može ukazivati na prisutnost ovoga shvaćanja. Neki od tih izraza su: *Dominion, Overcomer(s), Word-Faith, Spoken Word, Five-fold ministry, Latter Rain, Tabernacle of David, Feast of Tabernacles, Many-membered man child, Manifestation of the Kingdom, Manifestation of the Sons of God, Ongoing Incarnation, Birthing in the Spirit, Get this into your spirit, Unity (of the Body), Serpent's Seed or Seed of the Serpent, Faith in faith, God's faith, God-like faith, Kingdom language, Kingdom principles, Christ principles, Elijah Company, Bride Company, Ecclesias*.

Primjećujući da sve više pentekostalaca, čiji je bojni poklič godinama bio vapaj za skorim dolaskom Isusa Krista, prihvaća TP, Harvey Cox je došao do zaključka da je za tu promjenu odgovoran pokret *kasna kiša*. Iako pokret danas više ne djeluje, njegova su učenja postala i ostala dio karizmatičke prakse i naučavanja. Voditelji toga pokreta bili su uvjereni kako u sadašnjem vremenu Duh djeluje

snažno kroz iscjeljenja i proroštva te da je na pomolu probuđenje svjetskih razmjera. Pokret je odbacio vjerovanje u Kristov skori dolazak (premilenijalizam), kao nešto što je do tada bilo korisno, ali zapravo predstavlja lažnu nadu. Ova promjena u eshatologiji nastala je zbog drugačijeg razumijevanja Božjeg kraljevstva: “We are entering into the Kingdom Age in a sense now, for the Kingdom is being formed in us and when it is completed... all judicial as well as religious authority will be vested in the church of Christ” (Newport, 1998, 401–402). Dakle, došlo je do odbacivanja premilenijalizma i prihvaćanja postmilenijalizma kao dominantnoga eshatološkog okvira. Također, sudionici pokreta *kasna kiša*, kao što su George Warnock i Franklin Hall, u svojim su knjigama (Warnock, *Feast of Tabernacles* iz 1951. i Hall, *Subdue the Earth, Rule the Nations* iz 1966.) dobrano utabali put za pojavu *nove apostolske reformacije* i teologije KS. Tomu je pridodano shvaćanje da je Crkva bila dužna uspostaviti kraljevstvo Božje na Zemlji, ali se razlog neuspjeha nalazio u tome što je već vrlo rano izgubila apostolsku i proročku službu. U posljednjim će danima Bog obnoviti položaj apostola i proroka, koji će u posljednjim vremenima povesti Crkvu u sveti rat u kojem će zlo biti pobijeđeno. Nastat će veliko probuđenje i većina ljudi u cijelom svijetu bit će zadobivena za Krista. Blagoslovi, znakovi i čudesa bit će na onima koje će apostoli i proroci blagosloviti, a prokletstva na onima koje će prokleti. Kroz intenzivno slavljenje, molitvu, post i duhovno ratovanje Crkva će uništiti demonske utvrde i teritorijalne duhove na Zemlji i nebesima. U svemu tome neki zastupnici *kasne kiše* zagovarali su ideju da će se Kristov drugi dolazak dogoditi kao duhovno iskustvo u kojem će vjernici biti utjelovljeni u Tijelo Kristovo na Zemlji, dok su drugi vjerovali da će Tijelo Kristovo ostvariti dominaciju na cijelom svijetu, što je ujedno i preduvjet za Kristov povratak na Zemlju.

No ključna promjena koja je omogućila nastanak teologije KS bila je ona eshatološka. Govoreći o važnosti eshatologije, Peter C. Wagner (2006, 39) ističe kako je u 20. stoljeću među evanđeoskim kršćanima prevladavao premilenijalizam koji je naučavao dolazak kraljevstva s Kristovim drugim dolaskom. Wagner tvrdi da je razlog zašto su čitave denominacije odbacivale TP i teologiju KS bilo učenje koje je usmjereno prema društvenoj transformaciji, što pak takve Crkve prisiljava da izađu iz svoje eshatološke zone komfornosti.

Definicija i osnovne postavke teologije „kraljevstva sada“

Kao što je rečeno, teologija KS predstavlja produkt raznih teoloških utjecaja koji su nastali u pentekostno-karizmatском kršćanstvu. Nastavljajući se na ono što je bilo, učenje preuzima određene teološke postavke i sažima ih u jednu novu cjelinu. Opravdano je reći da bez tih prethodnih teoloških pokreta, teologija KS

kakvu danas poznajemo ne bi mogla postojati. Osvrćući se na crkvenu povijest, Bill Hamon (1997, 19) objašnjava kako su prethodni pokreti Božjeg djelovanja otvorili put za ono što imamo danas. Njegova vizija povijesti glasi otprilike ovako: protestantska reformacija otvorila je put *pokretu svetosti* i ostalim pokretima. *Pentekostni pokret* pripremio je put za pokret *kasne kiše* i *karizmatsku obnovu*, a *pokret vjere* otvorio je put za sadašnji *proročki pokret*, koji zauzvrat priprema put za *apostolski pokret* koji će u budućnosti pripremiti put za *pokret svetaca*. *Pokret svetaca* odnosi se na obične vjernike koji prema primjeru iz Djela 8, 1-4 idu posvuda i propovijedanju evanđelje uz pratnju čuda i znakova, dok su apostoli ostali u Jeruzalemu. Na tom primjeru Hamon (1997, 243-247) tvrdi kako je svrha peterostruke službe pripremiti svete za djelo službe (Ef 4, 11-16) jer velika žetva neće biti posljedica djelovanja samo nekolicine apostola, poroka i evangelizatora nego svih svetaca koje je Bog pripremio i pomazao Duhom.

Iz ovoga kratkog presjeka vidimo da zastupnici teologije KS vide sebe kao vrhunac ili zadnji val Božjeg djelovanja, a ujedno se smatraju baštinicima i nasljednicima svega onoga što je u crkvenoj povijesti do sada bilo dobro i pravovjerno. S takvim mentalnim sklopom nije rijetkost da se kritiziranje onoga što zastupnici teologije KS naučavaju i prakticiraju shvaća kao „napad na Božje djelovanje“, a kritičari se doživljavaju kao protivnici Božjeg djelovanja. No kao što ćemo vidjeti, u teologiji KS puno toga zaslužuje kritiku. Slijedi prikaz definicije teologije KS, kao i njezinih osnovnih teoloških postavki.

Definicija teologije KS – njezin cilj

Kao osnovnu definiciju teologije KS, kao inačice TP (Dominion Theology)¹, možemo navesti naučavanje da je Krist zapovjedio svojoj Crkvi uspostavu *milenija* (tisućugodišnjeg kraljevstva), tj. vidljive prevlasti Božjeg kraljevstva na Zemlji i osvajanje svakog područja ljudske egzistencije, dovodeći ga u podložnost Kristu prije njegova drugog dolaska. Definicija ove teologije nalazi se u njezinu cilju. Ova je teologija u eshatologiji vođena pretpostavkom da Božje kraljevstvo može doći na Zemlju uz ljudsku pomoć. Krist se neće vratiti sve dok Crkva ne oduzme prevlast Sotoni i njegovim sljedbenicima preuzimajući prevlast na Zemlji. Tako

1 Druga inačica teologije prevlasti, koja dolazi iz kalvinističke pozadine, zove se *kršćanska rekonstrukcija*. Ova teologija, iako dolazi iz različite pozadine nego teologija „kraljevstvo sada“ i ima svoje posebnosti i naglaske, predstavlja još jednu modernu inačicu postmilenijalizma. Iako ove dvije teologije imaju gotovo jednaku postmilenijalističku eshatologiju, na različite načine nastoje ostvariti prevlast Božjeg kraljevstva: teologija „kraljevstvo sada“ uz pomoć obnove apostolske i proročke službe, a kršćanska rekonstrukcija uz pomoć primjene Zakona kao temelja za religiozni, moralni, etički i društveni život.

Pat Robertson kaže:

Što ti trebaš činiti? Što svi trebamo činiti? Trebamo se pripremiti da preuzmemo vlast. Trebamo se pripremiti da preuzmемо vlast. Sve će biti naše – govorim o svemu što postoji. Sve ono za što ćete reći da se nalazi u sekularnome. Svako sredstvo komunikacije, vijesti, televizija, radio, kino, umjetnost, vlast, financije – sve će to biti naše. Bog će sve to dati svojem narodu. Trebamo se pripremiti da upravljamo i vladamo s Isusom Kristom (Dager, 1990, 95).

Objašnjavajući cilj teologije KS, Peter C. Wagner (2006, 38) jasno ističe da je cilj Crkve ostvariti društvenu transformaciju: “Now that we have social transformation on our evangelical agendas, it is time for action. I regard ‘social transformation’ as the concept term. However, the action term that will best set us on the road toward that goal is ‘taking dominion.’”² Pod “društvenom transformacijom” zastupnici teologije KS kao svoj cilj navode “sedam planina” (*seven mountains*) koje treba savladati i dovesti pod Božju vlast, a to su: religija, obitelj, obrazovanje, mediji, vlast, umjetnost i zabava te ekonomija (*business*). A zašto se ova teologija zove “kraljevstvo sada” možda najbolje objašnjava sljedeći Wagnerov (2006, 35-36) navod u kojem tumači značenje Isusove molitve “dođi kraljevstvo tvoje”:

Božji ideal za ljudsko društvo jest društvo koje Bog direktno nadzire s nebesa. Odatle slijedi da bi to trebao biti način na koji bismo trebali živjeti na Zemlji, i to je ono za što bismo trebali moliti. Nebo je mjesto mira i prosperiteta, i zdravlja, i sreće, i moralnosti, i nesebičnosti, i blagostanja, i sklada, i razumijevanja, i ljubaznosti, i uzvišenog slavljenja. Do mjere do koje društvo u kojem živimo nije oblikovano tim životnim kvalitetama, ono posrće u onome kakvo Bog želi da bude. Budući da smo Božji narod, odgovorni smo da učinimo sve što je potrebno kako bi naša društva ispunila Božja očekivanja.

Osnovni okvir: eshatologija i mandat vladanja: Postanak 1, 26-28

Budući da smo sada definirali teologiju KS, vrijeme je da istaknemo osnovni okvir unutar kojeg zastupnici ove teologije razmišljaju i nastoje ostvariti svoj cilj. S jedne strane, tvrdnja teologije KS da Crkva ima zadaću uspostaviti prevlast Božjeg kraljevstva prije Kristova drugog dolaska ovisi o postmiljenijalističkom razumijevanju eshatologije koje pak zastupa shvaćanje da se kraljevstvo Božje kao izraz Božje *vladavine* uvijek mora očitovati kao vidljivo (izvanjsko i fizičko) *područje* Božje vlasti. S druge strane, ovakvo shvaćanje Božje vladavine, kao vidljivog područja Božje vlasti, temelji se na tumačenju Postanka 1, 26-28, gdje se zapovijed dana Adamu o

2 Nazivi koji se još koriste u tu svrhu glase: “taking cities”, “reaching cities”, “prayer evangelism”, “reaching a nation”, “reformation”, “community transformation”, “revival” and “reconstruction”.

vlasti nad biljnim i životinjskim svijetom tumači na način da to uključuje prevlast nanovorođenih vjernika nad Sotonom i demonima, kao i nad ostatkom ljudskog roda. Ove dvije ideje uzete zajedno čine osnovni okvir teologije KS, koja pak utječe na promjene unutar ortodoksne soteriologije i ekleziologije.

Postanak 1, 26-28 u teologiji KS

Shvaćanje Postanaka 1, 26-28 u teologiji KS, prema kojem je Bog stvorio Adama i ljudski rod da preko njih uspostavi svoju vlast na Zemlji, izgleda otprilike ovako. Tumačeći zapovijed o vladanju Adama u Postanku 1, 26-28, gdje Bog zapovijeda Adamu da napuni i podloži Zemlju te vlada biljnim i životinjskim svijetom, Scott Bessenecker kaže: "Imati prevlast (prva zapovijed u Post 1, 28) znači 'upravljati', podložiti znači 'upasti i savladati'... Okupatorskoj snazi u svijetu bilo je dopušteno da postoji, a pobunjeničkoj da diže pobunu protiv Boga – i tako stvarajući potrebu za nekime tko bi koristeći silu podložio njega i njegova djela (Fanning, 2009, 6). Bill Johnson (2006, 29-30) na sličan način shvaća Postanak 1, 26-28, koji također otkriva i svrhu čovjekova stvaranja:

Čovjek je stvoren na sliku Božju i postavljen... u Edenski vrt. Izvan tog vrta priča je bila drukčija. Vladao je nered i nije bilo blagoslova te je bio potreban dodir Božjeg izabranika – Adama. Adam i Eva u vrt su bili postavljeni sa zadatkom... Božja namjera je bila da... prošire granice njegova vrta (njegove uprave) kroz jednostavnost njihova predanja njemu. Što je veći broj ljudi u ispravnom odnosu s Bogom, to je veći utjecaj njihova vodstva. Ovaj je proces trebao trajati dok se sva Zemlja ne bi napunila slavnom Božjom vladavinom kroz čovjeka. Ali u prvom poglavlju Knjige Postanka otkrivamo da to nije bio savršen svemir. Sotona se pobunio i bio izbačen iz raja, a s njim je i dio palih anđela uzeo vlast nad Zemljom. Stoga je očito zašto je ostatak Zemlje trebalo podložiti – bila je pod utjecajem tame. Bog je mogao jednom riječju uništiti đavla i njegove demone, ali je odlučio pobijediti tamu kroz svoj predani autoritet – one stvorene na njegovu sliku koji su dobrovoljno odlučili ljubiti Boga.

Za razliku od Besseneckera i Johnsona, koji smatraju da je Sotona već imao vlast na Zemlji kad je Bog stvorio čovjeka da kao svojevrsna ratnička vrsta vrati tu vlast, Peter C. Wagner (2013, 176-78) ima malo drugačije viđenje Postanka, ali je osnovna ideja ista. Smatra da je čovjek imao vlast nad cijelom Zemljom, a Sotona je izgubio svoju vlast u nebu. Stoga je došao u Edenski vrt u želji da vrati dio izgubljene vlasti, znajući da je Bog Adamu dao vlast nad Zemljom, ali isto je tako tu vlast mogao dati nekome drugome. Prevarivši čovjeka, Sotona je tako postao vladar cijele Zemlje.

Posebno vrijedi istaknuti da mandat vladanja, koji je Bog na početku dao *svim* ljudima, u teologiji KS vrijedi samo za neke. Budući da zapovijed o primjenjivanju autoriteta nad ostatkom stvorenja i dalje vrijedi (usp. Wagner, 2010, 86), neki zastupnici teologije KS smatraju da se ova zapovijed i posjedovanje takvog

autoriteta danas odnosi samo na one koji su se podložili sveobuhvatnoj Božjoj vladavini. Samo vjernici imaju autoritet u Kristu uspostaviti izvorni stvaralački poredak koji je Bog namijenio čovjeku (usp. Hayford). Slično ovome govori i D. J. Kennedy: „Zar bi Bog rekao neobnovljenim ljudima danas da bi oni trebali vladati Zemljom? Ja ne mislim tako. On to govori onima koji su iznova stvoreni na njegovu sliku i koje je on iznova oblikovao“ (Goldberg, 2006, 42).

To znači da se više ne govori samo o vlasti čovjeka nad stvorenjem već i o tome da jedna vrsta ljudi ima mandat vladavine nad drugom.

Značenje Postanka 1, 26-28 za soteriologiju

Ako je glavni problem u Edenskom vrtu bio gubitak vlasti, onda se i Kristovo otkupiteljsko djelo promatra u sličnom svjetlu. Krist je svojom smrću i uskrsnućem ponovno osvojio ono što je Adam predao Sotoni – pravo da vlada Zemljom. Kris Vallotton i Bill Johnson (2006, 174-75) tako zaključuju:

Možemo samo zamisliti kakav bi bio svijet da su Adam i Eva ostvarili svoju zadaću vladanja. U jednome trenutku Sotona im je prišao u obličju zmije i uvjerio ih da slušaju njega, a ne Boga. Kada su ga poslušali, postali su mu robovi i bili su prisiljeni prepustiti njemu svoj položaj autoriteta. Od trenutka pada, Sotona kao „bog ovog svijeta“, vlada Zemljom. Njegove riječi upućene Isusu u pustinji pokazuju nam da posjeduje područje vlasti koje je nekoć pripadalo čovjeku: „... pa mu (Isusu) reče: ‘Dat ću ti svu vlast nad njima i raskoš koja im pripada, jer je meni predana i dajem je kome hoću’“ (Lk 4, 6)... Kad je Isus umro na križu, oduzeo je Sotoni ključeve autoriteta (vidi Kol 2, 15; Otk 1, 18). On je iznova uzeo i dao čovjeku vlast te je delegirao svoj autoritet Crkvi.

Isus je došao ponijeti kaznu za grijeh, ali i vratiti sve što je bilo izgubljeno (Lk 19, 11). Nije samo ljudski rod bio izgubljen nego i njegova vlast nad planetom. Stoga je Isus došao vratiti i spasiti i jedno i drugo (usp. Johnson, 2006, 31). Otkupljenjem čovjeka, Isus vraća ono što je čovjek predao Sotoni. Prema Johnsonu, kad Isus s pobjedonosnog trona izjavljuje: “Dana mi je sva vlast na nebu i zemlji” (Mt 28, 18-9), znači da Krist govori: “Sve sam vratio. Sada idite i spašavajte čovječanstvo.” Prvotna nakana izrečena u Postanku 1, 26-28 sada je u Kristovu uskrsnuću i uzašašću obnovljena te nanovo rođeni vjernici moraju zavladati tamom, otimajući iz pakla i uspostavljajući Isusovu vladavinu kamo god išli, propovijedajući Radosnu vijest o kraljevstvu (usp. Johnson, 2006, 31). Spasenje, prema tomu, ne uključuje samo spasenje od grijeha, oproštenje, pomirenje, opravdanje, novi život u Kristu, otkupljenje itd. već i dobivanje izgubljenog autoriteta u svrhu uspostavljanja Božje prevlasti na Zemlji.

Značenje Postanka 1, 26-28 za poslanje Crkve i evangelizaciju

Krist je svojom smrću i uskrsnućem vratio vlast koju je Adam predao Sotoni, a Crkva, kao baštinik Isusove sile i autoriteta, kao produžetak Kristove vladavine

i nositelj njegovih blagoslova, posjeduje taj autoritet prevlasti: “Od početka Veliki je nalog podrazumijevao to da ljudi napadnu sile koje se protive Bogu i podvrgnu ih njemu, bilo da se te sile nalaze unutar ili izvan nas“ (usp. Hayford). Upravo zato Vallotton i Johnson (2006, 173) sa žaljenjem ustvrđuju da je Kristovu zapovijed u Mateju 28, 18-20: “učinite sve narode mojim učenicima” Crkva svela na: “učinite u svim narodima moje učenike”. Prema tomu, svođenje ove zapovijedi na puko činjenje učenika od pojedinaca predstavlja potpuno nerazumijevanje Božje riječi. Isus šalje svoje učenike u kontekstu svojega sveobuhvatnog autoriteta na nebu i na Zemlji, koji je oduzeo Sotoni. To znači da Crkva treba *cjelokupne narode* učiniti Kristovim učenicima.

Na osnovu mandata danog u Postanku 1, 26-28 i Mateju 28, Crkva kao novi Adam ima zadatak uspostaviti Kristovu prevlast nad Zemljom, što uključuje uništenje demonske vlasti, a u nekim slučajevima uništenje svih onih koji se protive Božjoj vlasti.³ Napušta se govor o evangelizaciji i radu jedan na jedan, a naglasak na pokajanju i obraćenju pojedinaca zamjenjuje se govorom o izgrađivanju kraljevstva i velikim zajedničkim pothvatima osvajanja gradova, regija i nacija (usp. Leslie). Ne samo što se nastoji dovesti pojedince do Krista već i zakonodavstvo, vlast, školstvo, crkve, sinagoge, obitelji i ostala područja ljudskog društva promijeniti u skladu s kršćanskim vjerovanjima i moralnim normama (usp. Crowley, 2006, 151).

Sljedeće što je važno za teologiju “kraljevstvo sada” jest novi pogled na evangelizaciju. Evangelizacija se sve više shvaća kao duhovno ratovanje, a sve manje kao naviještanje poruke Evandjelja. Golemo zanimanje za temu duhovnog ratovanja proizlazi iz stava koji glasi: da bi Evandjelje bilo uspješno, prvo mora biti slomljena sotonska vlast na određenom području. Dakle, prvo valja poraziti neprijatelja u nebeskim prostorima pa onda evangelizirati. Don Clasen (1996c) to vidi ovako:

Nekad je probuđenje bilo relativno jednostavno. Kršćanski propovjednici... su shvaćali da Božji problem s čovjekom nije Sotona, nego čovjekov grijeh. Oni su shvaćali da je Bog ponekad razdragan, posebice kada čovjek ima ispravne motive, kao Solomon u svojoj mladosti. Prema tomu, da bi probuđenje došlo, čovjek se trebao poniziti pred Bogom, priznati svoje grijeh e i tražiti njegovo milosrđe kako bi Bog poslao nadnaravno pohođenje Duha.

- 3 “There are differences of opinion among dominion teachers as to how those dissenters will be removed, but there are essentially five ways in which that may occur: 1) God will supernaturally strike dead those who oppose His apostles and prophets; 2) God will send, or allow satanic forces to send, plagues upon those opposers; 3) The Church (or certain “overcomers”) will pronounce God’s judgment upon their enemies, thus moving God to destroy them; 4) The Church will, out of “necessity,” use physical force by which it will judge, sentence, and execute penalties (including death) upon the opposers; 5) All or any combination of the above may take place” (Dager, Part III-Section B).

Danas to više nije tako. Sada se govori o duhovnoj borbi, hrvanju s demonima, uništavanju demonskih hijerarhija i vlasti nad određenim mjestom, duhovnom označavanju itd. Prema riječima Eda Silvosoa: „Obnovljena Crkva mora se uključiti i poraziti neprijatelja i zauzeti nebesa u Božje ime, tako da oči onih koje Sotona još uvijek drži u ropstvu budu otvorene“ (Steinkamp). John Dawson tako kaže: „Moramo savladati neprijatelja prije nego što primijenimo druge metode službe“ (Fanning, 2009, 1). Odatle neke nove tehnike duhovnog ratovanja kao što su: odlazak na posebna mjesta (npr. u planine) koja predstavljaju prijestolja demona i njihovo uništavanje (npr. uništavanje sjekirom stalagmita u kojem boravi demon), pronalaženje prave lokacije za molitvu, pomazivanje određenoga predmeta, duhovno označavanje u svrhu otkrivanja imena duhova i metoda koje koriste u svrhu zarobljavanja ljudi i njihovo vezivanje, ratovanje kroz svečanosti koje uključuje mahanje zastavama i slična pomagala od kojih demoni dršću kada kršćani njima mašu, nošenje molitvenog šala, puhanje u rog, zakopavanje određenih predmeta koji sprječavaju ulazak demona u određeni prostor itd. (usp. Ravenhill, 2006, 164-73). Jedan dio duhovnog ratovanja postaje i slavljenje. Ron Philastre govori:

Slavljenje je naše oružje koje će biti upotrijebljeno da porazi, uništi i nadvlada posljednjeg neprijatelja – smrt. Kroz naše slavljenje donijet ćemo uskrslu život (što se još naziva i očitovanje sinova Božjih). To tjelesno i bezgrešno savršenstvo jedino će tada omogućiti Isusu da se vrati na Zemlju, no ta obnova savršenog slavljenja i savršene Crkve mora se desiti prije nego se Isus vrati (Clasen, 1996c).

Crkva je kroz Kristovu pobjedu zadobila izgubljenu vlast, koju je Bog u početku namijenio ljudskome rodu, i odgovorna je za uspostavljanje Božje vlasti na svijetu, a glavna zapreka tomu su demonske sile. Njihova vlast prvo treba biti slomljena kroz duhovno ratovanje i tek tada Evanđelje može biti uspješno naviješteno narodima. Teologija KS ne očekuje samo da će se pojedinci iz raznih naroda obratiti, već očekuje zadobivanje cjelokupnih naroda za Krista.

Ekleziologija u teologiji “kraljevstvo sada”

Uz već prethodno istaknuto shvaćanje teologije KS glede poslanja Crkve i evangelizacije, u ekleziologiji je prisutno shvaćanje da Crkva više nije Tijelo Kristovo, već ovdje na Zemlji postaje drugi Krist. Na temelju Poslanice Efežanima 2, 20 i 4, 11, služba današnjih apostola daje temelj Crkvi koja, prihvaćajući njihovu službu, postaje osposobljena za djelovanje, duhovno ratovanje i ostvarivanje prevlasti, a kroz ideju *gradske crkve* nastoji da se sve crkve u jednom gradu, ili mjestu, podlože autoritetu i upravi apostola i proroka te se na taj način njihov

autoritet stavlja iznad autoriteta i autonomije lokalne zajednice. Slijedi prikaz spomenutih stavova.

Crkva kao drugi Krist

Crkva koju Pismo naziva Tijelom Kristovim (Ef 1, 23), u teologiji KS odjednom postaje "drugi Krist", a svrha joj je upravljanje svijetom. Do ovog zaključka dolazi se tumačeći pojmove kao što su *vlast na plećima* (Iz 9, 5-6), podlaganje svega Kristu *pod noge* (1 Kor 15, 25), *Joelova vojska* (Jl 2, 11), *očitovanje sinova Božjih* (Rim 8) i *sina muškića* iz Otkrivenja 12, 5.

Budući da u Izaiji 9, 5-6 jasno kaže "na plećima mu je vlast", a pleća su dio tijela, Crkva na Zemlji, kao Tijelo Kristovo, postaje vladarica. Tako John Noble piše: „Kada postane očito da se vlast nalazi na njegovim ramenima (tj. Crkvi), tada ćemo postati svjetlo i svjedočanstvo potpuno drukčijeg poretka, koji svoj izvor i snagu dobiva s Božjeg trona (Clasen, 1996b). Skrećući pozornost na iste retke, Jonas Clark (2007, 169) naglašava: „Ovdje Pismo kaže kako se našem Gospodu vlast nalazi 'na ramenima'. To je opis Tijela Kristova, kraljevskog svećenstva. Ne može nikada postojati uvećanje Njegove vlasti a da se taj uvećani vladalački autoritet, aktivnost prevladavanja i očitovanja kraljevanja, ne očituje kroz Kristovo svećenstvo i kraljeve.“

Još jedan dio tijela koji Biblija spominje su *noge* u 1. Korinćanima 15, 25, gdje se kaže: "Da, on mora kraljevati sve dok ne podloži svoje neprijatelje pod svoje noge." Krist kraljuje, ali on to čini kroz svoje svećenike i kraljeve, tj. kršćane, a podlaganje svega Kristu događa se propovijedanjem i očitovanjem Evanđelja o kraljevstvu (usp. Clark, 2007, 170). Iz ovakvog razmišljanja izvodi se zaključak da Crkvi (kao drugome Kristu) trebaju biti podloženi svi neprijatelji, bilo da je tu riječ o ljudima, demonima i neprijateljima u Crkvi ili izvan nje.⁴

Zajedničko ovim dvama tumačenjima jest pomak od Crkve, kao *Tijela Kristova*, do Crkve kao *drugog Krista*. Atributi i proročanstva dana o Kristu (u Izaiji o dolazećem Mesiji, a u 1. Korinćanima, u 15. poglavlju, o "podlaganju pod noge") sada se u ime *tijesne povezanosti* između Krista i Crkve primjenjuju na Crkvu.

Daljnje poistovjećivanje Crkve i Krista događa se po pitanju Kristova ratovanja protiv Sotone, njegove pobjede i obnove. U skladu s tim, Joel, 2. poglavlje, Otkrivenje, 12. poglavlje i Rimljanima, 8. poglavlje govore o snazi, uspjehu i veličini Crkve, a ne Krista. U Joelu 2, 3-11, među ostalim, spominje se Jahvina vojska koja, vršeći Jahvinu zapovijed, silno i strašno stupa zemljom od čega "se zemlja trese, nebo podrhtava, sunce, mjesec mrčaju, zvijezdama se gasi sjaj". Kontekst govori da Jahve šalje ovu vojsku kako bi kaznio svoj narod, ali ako se narod

4 Tumačeći psalam 110 Francis Frangipane kaže: "The Church is the feet of Jesus. And God has promised Jesus that He will train your feet and use them to tread down and crush your enemies" (usp. Clasen 1996b).

pokaje i okrene od grijeha, Jahve će se smilovati Zemlji. U 2, 20 Jahve obećava da će protjerati neprijateljsku vojsku daleko od svog naroda. No kako “kraljevstvo sada” primjenjuje ovaj tekst na Crkvu danas?

Vojska, prema ovoj teologiji, postaje vojska revnih kršćana (Joelova vojska) koja će poraziti sve Božje neprijatelje, uključujući Sotonu (usp. Clasen, 1996a). John Crowder (2006, 253) u svojoj knjizi ovako govori o Joelovoj vojsci: “Iz toga suhoga pustinjskog pijeska, Gospod podiže strašnu, veliku vojsku... Ono što dolazi je presedan bez konkurencije u ljudskoj povijesti. To će biti kataklizmičko oslobađanje (govori se o izliću Duha) s neba na Zemlju.” Citirajući Petrovu propovijed iz Djela 2, 17-18 i Joela 2, 28-9, Crowder zaključuje: “Riječ je o Joelovoj vojsci, koja se čuva za žetvu na kraju vremena.” Nadalje, Crowder (2006, 253-54) opisuje tu vojsku kao onu koja će čudesima što utječu na prirodni poredak i čudesima koja obnavljaju živote pojedinaca utjecati na čitav svijet. Bit će to obični pojedinci na kojima će biti silno Božje pomazanje i sila (usp. Crowder, 2006, 255-56). Bit će to naraštaj koji će doslovno moći dozvati vatru s neba, ali njihova će srca biti u prisnosti i suosjećanju s Bogom prije negoli im Bog dadne sposobnost da u njegovo ime izgovaraju Božje sudove. Njihova glavna zadaća bit će uništavanje đavolskih djela (usp. Crowder, 2006, 256).

Za Kelleyja Varnera (2005, 141), vojska spomenuta u 2, 2-11, doslovno tumačena, označava skakavce koje je Jahve poslao kao kaznu za grijeh naroda Jude, ali taj detaljan opis također proročki ukazuje na “kolektivnog Nadvladatelja, ljude i žene koje privodi za Sion.” Za njega, “Dan Gospodnji” nije “noć”, nego “dan”, a vojska predstavlja kršćanske molitvene ratnike koji su poslani među narode (Jl 2, 2) (usp. Varner, 2005, 142). Spomen “Edena” u Joelu 2, 3 predstavlja Božje kraljevstvo na Zemlji (usp. Varner, 2005, 144), a “pustoš” koja ostaje iza te vojske predstavlja uništenje, tj. opustošenje/očišćenje Zemlje od svih ljudskih tradicija, ideja i učenja (usp. Varner, 2005, 145). Problem koji nastaje u 2, 20, kada Bog obećava da će udaljiti neprijateljsku vojsku od svog naroda te govori o njezinu “smradu” i “truleži”, Varner (2005, 170) rješava tako što “smrad” predstavlja kao religiju i tradiciju (skakavce) koji kao slomljena cisterna ne mogu zadržati “vodu Božje riječi”.

Otkrivenje 12, 1-6 još je jedan tekst u kojem se Crkva poistovjećuje s Kristom. Tekst govori o trudnoj “Ženi” koja rađa “sina muškića” (Otk 12, 5) koji će željeznim žezlom vladati svim narodima. Dijete biva “doneseno k Bogu i njegovu prijestolju, a Žena pobježe u pustinju”, gdje joj je Bog pripremio sklonište da se “ondje hrani tisuću dvjesto i šezdeset dana”. Postavlja se pitanje tko je “Žena”, a tko je “sin muškić”? Tradicionalno tumačenje je da se “sin muškić” odnosi na Krista koji vlada željeznim žezlom, a izričaj “doneseno k Bogu i njegovu prijestolju” odnosi se na Kristovo uzašašće. No postoje sljedeća tumačenja o “Ženinu” identitetu: a) prema dispenzacionalistima, ona je Izrael koji treba pronaći utočište u drevnom gradu Petri kad antikrist krene na njega (usp. Clasen, 1996a); b) Rimokatolička crkva vidi

moгуćnost da se ovaj tekst odnosi na Mariju koja je još od vremena Ireneja i Justina smatrana novom Evom, majkom novog ćovjećanstva (usp. Kaštelan i Duda, 1995, 1270); c) Źena je Crkva – duhovni Izrael jer se u Starom zavjetu Izrael iz mesijanskih vremena često prikazuje kao žena koja rađa novi mesijanski narod.⁵ Međutim, prema teologiji KS, “sin muškić” nije Krist, već: “Družina Pobjednika posljednjih dana, elitna jedinica koja je ‘rođena’ od ostatka Crkve kroz posredničku muku, i koja će povesti ‘duhovno ratovanje’ sve dok ne budu ‘uzneseni’ i zamijene Sotonu na Božjem prijestolju” (Clasen, 1996a). Franklin Hall (1966, 11) izjednaćava “sina muškića” sa skupinom nazvanom “pobjednici”: “Družina sina-muškarca prva će posjedovati vlast na ovome planetu. Onaj tko posjeduje kuću može odlučiti tko će je okupirati. Na isti način, kada taj dio Crkve uzme autoritet i vlast nad planetom koji im je Bog dao, oni će moći odlučiti tko će na njoj prebivati.”

Još jedan pojam koji doživljava znatnu preobrazbu u teologiji KS jest pojam “objavljivanje sinova Božjih” iz Poslanice Rimljanima 8, 19 koji, kao i prethodna dva pojma, mijenja razumijevanje soteriologije, eshatologije i u konaćnici mijenja Crkvu u ratnićku ustanovu. “Objavljeni sinovi Božji”⁶ predstavljaju naraštaj vjernika posljednjih dana koji će postići to stanje i donijeti novinu i obnovu cijele Zemlje. Oni će postići oslobođenje cijelog stvorenja od prokletstva koje je zadesilo Zemlju zbog Adamova grijeha u Postanku, u 3. poglavlju. Althouse istiće da je ovo vjerovanje prvotno bilo prisutno unutar pokreta *kasna kiša*, a govori o tome da bi određeni sveci postali besmrtni ako dosegnu određeni stupanj savršenstva kroz obnovu apostolske i proroćke službe. Primili bi otkupljena tijela i vjećni život u tijelu tako da ne bi iskusili smrt. Ovo se shvaćanje isprva odnosilo na vjerovanje da će Bog podignuti vojsku ljudi koja će prije Kristova povratka poništiti bolesti. Kasnije poprima shvaćanje postizanja besmrtnosti, a u 60-ima i 70-ima fraza “objavljeni sinovi Božji” dobiva znaćenje da osoba može postati bog, da može postati savršena ili, postajući božanska, može dosegnuti savršenstvo, a samim time i besmrtnost (usp. Althouse, 2003, 58). Dager (Part II-Section B) tvrdi da je ključna doktrina za ovu nauku postizanje savršenstva (uspjeh u bezgrešnom življenju) koje će proizvesti neuništivost i nepokvarljivost, a neki pristalice ove teologije čak vjeruju da se Krist neće tjelesno vratiti. Krist i Crkva postat će jedno u naravi i biti, a Crkva kao Božje utjelovljenje oćitovat će Krista na Zemlji.

Apostolska služba u teologiji KS

Na temelju Poslanice Efežanima 2, 20 i 4, 11-13, teologija KS istiće nužnost obnove apostolske i proroćke službe. Naziv koji se koristi za pet spomenutih

5 Iz 26, 17; 66, 7; Jer 50, 12; Ezr 9, 38-40; Gal 4, 26; Heb 12, 22; Otk 21, 2, 10 (usp. Kaštelan i Duda 1995, 1270).

6 Postoji razlika između pokreta *Manifested Sons of God* i doktrine *Manifested Sons of God*. Iako pokret kao takav danas ne postoji, nauka pokreta i dalje je prisutna u karizmatškoj teologiji.

službi u Efežanima 4, 11 jest “peterostruka služba”. Hamon (1997, 279) objašnjava što se pod time misli: “To su pet vrsta darova službi koje je Krist dao Crkvi kad je uzlazio na nebo, kao što piše u Poslanici Efežanima 4, 11 – apsotol, prorok, evangelizator, pastir, učitelj. To nisu darovi Duha Svetog, već produžetak Kristove upravljačke službe nad Crkvom. Njihova primarna zadaća i funkcija je poučiti, trenirati, aktivirati i dovesti do zrelosti svete za djelo službe (Ef 4, 12-13).” David L. Brown (2003, 13) ovako tumači peterostruku službu: “Naziva se ‘peterostruka’ zato što je doslovno sačinjavaju pet komponenti ili načina službe.”

KS smatra da Crkva, kao baštinik Isusove sile i autoriteta te produžetak Kristove vladavine i nositelj njegovih blagoslova, posjeduje autoritet. No Crkva je zbog institucionalizacije i korumpiranosti izgubila dominaciju nad Zemljom tako da Sotona opet ima vlast. Stoga se često, kao glavni problem Crkve, ne ističe doktrinarni kaos, grijeh ili nezrelost vjernika, već to da je Crkva “izvan Božjeg poretka” (*out of divine order*) i “bavi se nekim svojim stvarima” (*doing her own thing*) (usp. Clasen, 1996a). Izričaj “izvan Božjeg poretka” odnosi se na činjenicu da u Crkvi ne postoji Bogom dana vlast (uprava) koja bi je vodila prema zrelosti i pobjedi. Naravno, riječ je o važnosti apostola i proroka. Gubitkom tih službi Crkva je potonula u mračno doba, a njihovim povratkom može očekivati velike stvari. Stoga, teologija “kraljevstvo sada” naglasak stavlja na obnovu apostolske i proročke službe te nužnost podlaganja Crkve njihovu vodstvu i upravljanju (usp. Wagner, 2010, 27-31). Tako Hammon (1987, 53) kaže: „Proroci će pomoći u ponovnom postavljanju apostola na mjesto koje im pripada u Crkvi. Potpuna uspostava apostola i proroka u Crkvu donijet će božanski poredak, jedinstvo, čistoću i zrelost cjelokupnom Kristovu Tijelu.“

Služba današnjih i budućih apostola i proroka predstavlja temelj Crkve jer bez njih ona nije potpuna i ne može ostvariti svoj božanski zadatak – proširiti Božju vlast nad svijetom. Služba apostola i proroka je:

Apostolska služba polaže temelje (Ef 2, 20) i ona u Novome zavjetu uspostavlja nove Crkve (Pavlova misijska putovanja) ispravlja pogreške tako što uspostavlja pravi red i stukturu (1 Korinćanima), to je služba nadgledništva koja stvara nove službenike (1 Kor 4, 15; 2 Kor 11, 28). Apostol u Novom zavjetu ima pomazanje koje mu daje otkrivenja (Ef 3, 5). Ključne karakteristike apostola su strpljenje i očitovanje znakova te čudesa (Hamon, 1997, 279).

S druge strane, prorok je:

Čovjek kojem je uzašli Krist dao dar da bude prorok (Ef 4, 1; 1 Kor 12, 28; 14, 29; Dj 11, 27; 13, 1). Prorok je jedan od pet darova službe koji predstavljaju produžetak Kristove službe u Crkvi. On je pomazani službenik, obdaren sposobnošću da opaža i da, imajući Kristov um, govori pojedincima, crkvama, poslovnim kompanijama i narodima (Hamon, 1997, 279-80).

Wagner (2010, 27-31) priznaje kako je Reformacija donijela uglavnom teološke, ali ne i strukturalne promjene koje su bile potrebne. Tako su denominacije neko

vrijeme bile “novi mjehovi”, no danas su “stari mjehovi” koji više nisu sposobni primiti novo vino Božjih blagoslova. Dakle, promjena ustroja Crkve je nužna, a ta promjena podrazumijeva prihvaćanje apostolske i proročke službe. Svi koji se ne slažu s ovakvom idejom prozvani su da se nalaze pod vlašću “kolektivnog duha religioznosti”.

Za poimanje apostolske službe u teologiji KS u Poslanici Efežanima redci 2, 20 i 4, 11-13 od presudne su važnosti jer se na temelju njih postavljaju tri teze. Prva je da se na temelju Poslanice Efežanima 4, 11-13 apostolska služba nastavlja i danas. Brown (2003, 19) skrećući pozornost na 13. redak kaže:

Peterostruka služba je darovana nakon Kristova uznesenja. Ne vjerujem da mi, kao Tijelo, imamo jedinstvo vjere i spoznaje Sina Božjega, i zasigurno, nismo došli dovoljno blizu da odražavamo mjeru punine veličine Kristove... Svi ti položaji koji su nam darovani od uznesenog Krista trebaju pomoći Tijelu i oni su i danas vrlo potrebni.

Steven Lambert (2003, 196) također vidi potrebu ovih službi budući da Crkva još nije dosegla Kristovu puninu, ali također ističe da pošto su to darovi Krista koji je uzašao na nebo (*ascension gifts*), darovanje jasno pokazuje kako je Krist uspostavio položaje i službe unutar svog Tijela sve dok se ponovno ne vrati na Zemlju. Do tada, službe moraju djelovati i biti u funkciji. Joel Garcia (2007, 41-42) vidi nužnost apostolske službe ne samo u svrhu sazrijevanja i rasta Crkve nego kao i nužan oblik upravljanja i strukture vodstva. Peterostruka služba (čiji dio su i apostoli) predstavlja Božje upravitelje, a njihova svrha jest stvaranje autentične vlasti koja će odražavati nebesku strategiju, izbaciti nelegitimne oblike vlasti i proširiti utjecaj i prevlast kraljevstva.

Druga teza koju teologija KS na temelju Poslanice Efežanima zaključuje jest da budući da se na temelju Poslanice Efežanima 4, 11-13 apostolska služba nastavlja, današnji apostoli se ne razlikuju po svojem autoritetu od apostola spomenutih u Poslanici Efežanima 2, 20 koji su tamo opisani kao temelj Crkve. Tada jednako kao i danas, apostoli su potrebni da bi Crkva imala temelj. Francisco I. Victa III (2006, 32-33) tvrdi da kao što je prva Crkva bila uspostavljena na vodstvu apostola i proroka, ta bi struktura i danas trebala biti prisutna. Odatle slijedi: “Kad god se kraljevstvo nastoji proširiti bez današnjih apostola i proroka kao temelja, uvijek će postojati pukotine u strukturi.” (usp. Victa III, 2006, 33). Komentirajući Poslanicu Efežanima 2, 20, gdje piše da je Božja kuća sagrađena na temelju apostola i proroka, John Kingsley Alley (2002, 54) ustvrđuje kako u Božjoj kući oni predstavljaju duhovnu strukturu koja treba biti uspostavljena, kako u Crkvi tako i u srcima vjernika. Postavljanje takve strukture predstavlja trajnu i redovitu zadaću apostola i proroka. Lawrence Sobilo (2006, 46) također potvrđuje na temelju Poslanice Efežanima 4, 11 i 2, 20 trajnost i nužnost peterostruke službe dokle god Crkva ne dosegne jedinstvo u vjeri, a dužnost apostola jest uspostavljanje i

jačanje lokalnih crkava te postavljanje temelja koji omogućuju duhovni rast. U skladu s time, Sobilo (2006, 47) kaže: “U našem vremenu, apostoli obavljaju iste funkcije kao što to radili u prvoj Crkvi.” Sobilo, dakle, ne pravi nikakvu razliku između novozavjetnih i današnjih apostola.

Treća teza koju teologija “kraljevstvo sada” iznosi na temelju Poslanice Efežanima 4, 11-13 i 2, 20 jest da peterostruka služba, posebice apostoli, predstavljaju Bogom danu strukturu vlasti u Crkvi. Takva struktura zahtijeva ukiđanje denominacija i uspostavljanje *gradskih crkava* koje bi bile pod upravom apostola i, shodno tomu, postaju dijelom *apostolske mreže*. Komentirajući retke iz Poslanice Efežanima 4, 8-10, Victa III (2006, 31) ustvrđuje kako je Isus ostvario pobjedu nad poglavarstvima i silama u visinama. No sljedeće je važno: “Ta pobjeda nikada neće biti u cijelosti primjenjiva Crkvi koja odbija hodati u strukturi vlasti Kraljevstva, a za koju je ta bitka bila vođena. Da bi Crkva nametnula svoju dominaciju svim zlim silama, moramo biti upravljani vodstvom kakvo je opisano u Poslanici Efežanima, u 4. poglavlju.” Dakle, peterostruka služba predstavlja ne samo službe već i strukturu vlasti. No unutar peterostruke službe, apostoli imaju autoritet nad ostalim četirima službama:

Uspjeh u službi dolazi od podlaganja i bivanja ispod apostolskog pomazanja, što je i danas moćno načelo. Kako se razvijaju i postavljaju novi proroci, učitelji i ostale starješine, oni zauzimaju svoje mjesto pokraj apostola u vodstvu Crkve, ali ostaju u podložnosti apostolima. Apostoli su, s pravom i prikladno, konačni autoritet u Crkvi (Alley, 2002, 54-55).

Ako nema apostolskog autoriteta u Crkvi, tada crkvene zajednice, pokreti i denominacije moraju pronaći neki drugi oblik autoriteta i način upravljanja. Rezultat toga je nastajanje denominacija koje su pridonijele razjedinjavanju Crkve, a svijet na današnju crkvu gleda s podsmjehom (usp. Alley, 2002, 85). Budući da je na temelju Evanđelja po Mateju 28, 18-20 sav Kristov autoritet položen na apostole te je u konačnici preko apostola dan Crkvi, u tom će autoritetu apostoli ići u sve narode i dovesti ljude Kristu. To znači da sve dok nema apostola, Crkva ne može imati puni autoritet. Jedino kroz podlaganje apostolima, na Crkvu dolazi apostolski autoritet (usp. Alley, 2002, 86). Shodno tomu, ostale službe i vođe u Crkvi moraju se pokoriti apostolskom autoritetu jer samo tako apostolski će autoritet postati dostupan službi Crkve i svakome vjerniku (usp. Alley, 2002, 87-88).

Gradska crkva

Obnova apostolske i proročke službe prije svega znači da se od lokalnih zajednica, koje se nalaze u gradovima, mjestima i selima, očekuje podlaganje autoritetu apostola i proroka. Stoga se nastoje ukinuti denominacijske razlike i uvodi se pojam *gradske crkve*. Dakle, crkve u određenom gradu ili mjestu potiču se da shvate kako čine jednu gradsku crkvu. Osim toga, od njih se zahtijeva da se

podlože autoritetu i vodstvu apostola i proroka kako bi na taj način postale crkve koje imaju pravi temelj (usp. Wagner, 2010, 38-39), što u konačnici dovodi do stvaranja *apostolske mreže*.

Govoreći o djelovanju apostolske službe, Rich Marshall (2005, 124) ističe kako Crkva treba djelovati prema smjernicama danima u Poslanici Efežanima, ali ne samo u Crkvi nego i u širem kontekstu cijelih gradova. Važno je identificirati gradske vođe koji mogu povesti Crkvu u jednom gradu da strateški dosegne svoj grad. Alley (2002, 170) smatra da se ideja *gradske crkve* nalazi u Novom zavjetu jer: "... u svakome mjestu i na svakoj lokaciji postojala je samo jedna crkva. Na primjer, Pavlove poslanice napisane su crkvama u Korintu i Efezu, koji su bili gradovi, ili Galaćanima koji su pripadali pokrajini. Poanta je da gdje god su bili kršćani, postojala je samo jedna crkva – i te Crkve prihvaćale su jedne druge kao Crkvu." Nadalje, Alley (2002, 171-73) govori kako su apostoli, nakon što su uspostavili crkve, postavljali starješine koji su bili duhovni vođe za cijeli grad ili područje. No starješine su dolazili iz redova apostola, proroka, učitelja – dakle, iz redova peterostruke službe, a najbolji je primjer crkva u Antiohiji, gdje je izrijeком spomenuto da se starješinstvo crkve sastojalo od proroka i učitelja.

Scott Wallis (2003, 12) smatra da naziv "lokalna crkva" nije biblijski jer u Novom zavjetu crkve nisu bile kategorizirane prema svojoj denominaciji ili doktrini, već prema mjestu gdje se nalaze. Također, peterostruka je služba imala važno mjesto u životu *gradske crkve*:

Crkva se u Novome zavjetu sastojala od gradskih crkava u kojima su pak bili lokalni ljudi koji su imali darove peterostruke službe, a koji su se nazivali starješinama. Svaka crkva u Novome zavjetu bila je povezana na neki način s apostolom. Apostoli su bili pristupačni i dostupni gradskim crkvama u svrhu uspostavljanja Kristova kraljevstva" (Wallis, 2003, 12-13).

Prema Wagneru (2010, 38-39), u praksi odnosi lokalnih zajednica s apostolima izgledaju ovako:

Apostolsko se vodstvo odnosi na širi teritorij i djeluje drukčije. Ne opstaje ili se ne zasniva na poziciji crkve, nego na vlastitim odnosima. Apostolska mreža zamjenjuje denominaciju. Lokalne su crkve samostalne i, kao što sam rekao, pastori su voditelji kongregacija (skupština). Oni odlučuju hoće li se ili neće podrediti "duhovnoj odgovornosti" apostola na širem području. To znači da ulaze u zajednički, međusobni dogovor prema kojemu apostoli prihvaćaju duhovni autoritet nad pastorima, podupiru (*sic*) pastorovo djelovanje, sudjeluju u službi ako zatreba vanjsku pomoć, ohrabruju pastore i služe kao duhovni očevi. Zauzvrat, pastori financijski sudjeluju u plaćama i troškovima apostola. Takav dogovor vrijedi toliko dugo dok postoji pozitivan odnos na osobnoj razini.

U takvom poimanju djelovanja i rada Crkve, suradnja između crkava ne ostvaruje se prema načelu denominacije, već prema načelu *apostolske mreže* jer se grad-

ske crkve nalaze pod upravom apostola. Uključenje u apostolsku mrežu ostvaruje se kada pastor određene crkve zatraži odnos koji uključuje “apostolsko pokrivanje” (usp. Polis, 2002, 42), tj. podlaganje apostolu koji posjeduje autoritet nad određenim područjem (sferom) (usp. Garcia, 2007, 90). Shodno tomu, ovakvo uređenje odražava se i na autonomiju lokalne crkve jer apostol, ili više apostola, postaju voditelji, upravitelji i posjeduju autoritet iznad određenog broja lokalnih crkvenih zajednica. No apostoli, kao voditelji crkava, za svoj rad nisu odgovorni lokalnim zajednicama, već drugim apostolima, jednakima njima, ili pretpostavljenima u svojoj apostolskoj mreži:

Svi apostoli koje poznajem prepoznaju potrebu za funkcionalnom odgovornošću. Većina ih ima nominalnu odgovornost određenim odborima, ali većina njih imenuju vlastite odbore. No teško je zamisliti da će netko biti funkcionalno odgovoran osobi koju je sam izabrao u odbor koji sam imenuje. No svi su oni svjesni toga, stoga se nalaze na listi devet organizacija širom svijeta, gdje apostoli dolaze i nalaze se zajedno na dobrovoljnoj osnovi i na taj način jedni druge drže odgovornima (Wagner).⁷

Kristologija i antropologija u teologiji KS

Već smo na primjeru ekleziologije, gdje se Crkva poistovjećuje s Kristom, mogli nazrijeti da teologija KS u sebi sadrži problematičnu kristologiju i antropologiju. Srž je problema u tome što se Bog počovjećuje, a čovjek se divinizira. Krist se počovjećuje kroz teoriju kenoze i tvrdnjom kako se Isus nanovo rodio, a s druge strane, vjernike se implicitno uzdiže na razinu Boga kroz naučavanje da su kraljevi, da nemaju više grešnu narav te im se pripisuje sposobnost opraštanja grijeha i stvaranja *ex nihilo*. Pogledajmo obje strane ove identifikacije, uz napomenu da se u ovome dijelu isključivo fokusiram na Bethel i učenje Billa Johnsona i Krisa Vallottona. Ne znači nužno da ovo učenje podržavaju svi oni koji su dio teologije KS, ali može biti znakovito.

Počovjećavanje Krista

Kao primjer da zastupnici teologije KS naučavaju teoriju kenoze, navodim Billa Johnsona i njegovo viđenje Isusova utjelovljenja:

Isus je odražavao savršenu teologiju i u tome što nam je pokazao Oca i u pokazivanju kako je izvršavao Očevu volju. Isus je ispraznio sebe od božanstva i postao je čovjekom (vidi Filipljanima 2, 7). On je vječni Bog, izabrao je živjeti pod ograničenjima čovjeka koji nema grijeha i koji je osnažen Duhom

7 “What the Doctor Recommends Article,” <http://ministrytodaymag.com/index.php/ministry-leadership40/vision9/418-what-the-doctor-recommends>. *Ministry Today*

Svetim. Živeći na taj način, ostavio nam je primamljivi model da ga slijedimo (Johnson i Clark, 2011, 125).

Isus je činio samo ono što je činio njegov Otac i govorio je samo ono što je govorio Otac (vidi Ivan 5, 17-18; 8, 26). To postavlja prilično visok standard življenja. Iako je Isus vječni Bog, on se ispraznio od svojeg božanstva i postao je čovjekom (vidi Filipljanima 2, 7). Ključno je zapaziti da je činio sva čuda kao čovjek, ne kao Bog. Ako ih je činio kao Bog, ja bih i dalje bio impresioniran. Ali, budući da ih je činio kao čovjek, koji je prijanjao uz Boga, nezadovoljan sam svojim životom i primoran sam nasljedovati primjer koji je ostavio, Isus je jedini model koji trebamo slijediti (Johnson i Clark, 2011, 132).

Isus se toliko ispraznio da nije bio u mogućnosti činiti ono što je Otac zahtijevao da čini – bez Očeve pomoći. To je narav našeg poziva – koji zahtijeva više od onoga za što smo sposobni. Kada činimo samo stvari koje možemo činiti, ne uključujemo se u taj poziv (Johnson, 2005, 42).

Zašto Johnson kaže da se Isus lišio svoga božanstva na ovaj ili onaj način? Zato što time Isus postaje čovjek poput nas, a njegov životni stil djelovanja u nadnaravnom (čuda i znakovi, kontrola prirode, poput stišavanja oluje) naša obaveza. On je naš savršeni primjer kako bi trebao izgledati normalan život jednog kršćanina: “Krštenje Duhom Svetim čini nam dostupnim način života u koji ni Ivan nije imao pristup. Isus je pobudio naš apetit za tim načinom života vlastitim primjermom, a onda je obećao mogućnost dostupnosti” (Johnson, 2006b, 64).

No Johnson dodaje još jednu dimenziju počovječavanju Isusa, naučavajući da se Isus nanovo rodio u svom uskrsnuću. Dakle, ne samo što je Isus bio lišen svoga božanstva i činio je sve u ovisnosti o Duhu Svetom, baš kao što bismo i mi trebali živjeti, nego je i nanovo rođen: bio je začet po Duhu Svetom u Mariji, ali je isto tako čin uskrsnuća bio trenutak njegova nanovorođenja. Nisam uspio pronaći u njegovim knjigama ovu tvrdnju, ali se može naći u njegovim propovijedima (ionako su njegove knjige većinom transkripti propovijedi i učenja)⁸. No zanimljivo je da se Johnsonova teologija razvija u tome smjeru jer je taj koncept već dobro razvijen u *pokretu vjere* (Kenneth Hagin, Kenneth Copeland, Benny Hinn, Joice Meyer, Paula White itd.). Koji je značaj ove tvrdnje? Ovom tvrdnjom želi se reći da je Isus umro dva puta. Prvo je, baš poput svih ljudi, umro duhovno tako što je njegov duh dok je bio na križu postao odvojen od zajedništva s Bogom, i u tu svrhu koristi se navod iz Marka 15, 34 “Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?” Nakon toga, Isus umire i fizički te odlazi tri dana u pakao. No koja je svrha ovog naučavanja? D. R. McConnell (1988, 120-21) sažima kristologiju pokreta vjere na sljedeći način:

Na križu, u trenutku kada je čovjekov grijeh i duhovna smrt bila pripisana

8 <https://www.youtube.com/watch?v=2GYQwZnTROW>; <https://www.youtube.com/watch?v=qG7vz1TokQo>

Isusu, Isus je postao „novo sotonsko stvorenje“. Posljedično, „Isus je postao grijehom. Njegov je duh bio odvojen od Boga“. To odvajanje od Boga bilo je puno više otuđenje zbog čovjekova grijeha. Duhovna je smrt preobrazila Krista iz bogočovjeka u smrtnog (i sotonskog) čovjeka, i na taj ga način „odvojila“ od Boga. U teologiji *pokreta vjere* Isus nije samo žrtva za grijeh u svojoj zamjenskoj ulozi; on je postao demonska osoba. Nakon što je Isus podnio kaznu za čovjekov grijeh i ispunio sve zakonske obaveze čovjeka prema Sotoni, Bog je objavio da je pravda zadovoljena. Budući da je na sebe uzeo duhovnu smrt i postao sotonsko stvorenje, „Isus je nanovo rođen prije negoli je uskrsnut od mrtvih“. Otišao je u pakao kao demonski opsjednut, smrtni čovjek, a izašao je iz pakla kao nanovorođeni uskrslu čovjek. Taj „nanovorođeni Isus“ tada je porazio Sotonu i sile tame u paklu. „Važno je razumijeti“, piše Kenneth Copeland, „da je nanovorođeni čovjek porazio Sotonu.“

Divinizacija čovjeka

Svrha kenoze i Isusove duhovne smrti, teorije koje su započele *pokretom vjere*, a prenijele se i u teologiju KS, nije samo počovječivanje Boga nego i divinizacija ili izjednačavanje vjernika s Bogom. Budući da se Isus u svemu identificirao s nama i postao poput nas, identifikacija vrijedi i u drugome smjeru. Pa će tako Kenneth Hagin (1977, 8) reći kako je svaki nanovorođeni vjernik inkarnacija Isusa iz Nazareta, a na drugome mjestu izjavljuje da svaki vjernik ne razumije da je novorođenje stvarna inkarnacija te da su vjernici jednako Božji sinovi i kćeri kao što je to Isus (usp. Hagin, 1989, 40). Također, tumačeći 2. Korinćanima 6, 15 kaže: „Naposlijetku, vjernik je nazvan Kristom, a nevjernik Belijarom. To je ono tko smo mi; mi smo Krist! Isus je Glava, a mi smo Tijelo Kristovo“ (Hagin, 1989, 41).

Nisam nigdje našao da Bill Johnson, poput Hagina, vjernike naziva Kristom i, općenito, on izbjegava govoriti o tome da su vjernici inkarnacija Krista, kao i korištenje tog pojma, ali koristi druge titule kako bi divinizirao vjernike. Tako, primjerice, vjernike naziva kraljevima. I dok s jedne strane Johnson i Vallotton ističu da smo dio kraljevske obitelji (usp. Vallotton, 2012, 164; Vallotton i Johnson, 2006, 141) te da je Isus kralj (usp. Vallotton i Johnson, 2006, 83), u svojoj propovijedi⁹, citirajući Izreke 25, 2, kršćane implicitno naziva kraljevima. Također, u knjizi *Dreaming with God*, Johnson (2006a, 47) izjavljuje:

Mi smo kraljevi i svećenici Božji (vidi Otk 1, 6). Naš kraljevski identitet najjasnije sjaji kada tragamo za skrivenim stvarima s pouzdanjem da imamo zakonsko pravo na njih. Misterije su naša baština. Naše kraljevsko dostojanstvo, naša uloga u vladanju i kraljevanju s Kristom, dolazi do izražaja kada tražimo Boga odgovore na dvojbe u svijetu oko sebe.

Budući da su vjernici na takav način poistovječeni s Kristom, nije primjereno

9 <https://www.youtube.com/watch?v=54Qhdu7EMh8>

da i dalje imaju grešnu narav. Budući da Bog nema grešnu narav, tako ni vjernici, koji su u zajedništvu s njim, nemaju grešnu narav. Johnson (2007, 204) tako izjavljuje:

Snaga grijeha za nas je stara vijest! Vijest koja nam je danas potrebna glasi da Bog snagom autentične ljubavi mijenja sve što dotakne. Oni koji su dotaknuti njegovom ljubavlju istinski ljube, a oni koji ne ljube druge znači da nikada nisu iskusili Božju ljubav. Kada dolazimo k Bogu, naša narav se mijenja u narav Onoga koji nas je dotaknuo, i mi počinjemo otpuštati snagu njegove ljubavi onima koji se nalaze oko nas.

Na drugome mjestu Johnson još jasnije izjavljuje:

Mnogi vjeruju da Božja sila postoji samo kako bi nam pomogla nadvladati grijeh. Ovakvo razumijevanje zaustavlja Očevu namjeru da postanemo svjedoci drugog svijeta. Nije li čudno što je naš čitav kršćanski život usredotočen na pobjeđivanje nečega što je već pobijeđeno? Grijeh i njegova priroda iskorišteni su. Mnogi neprestano traže Boga da im da više sile kako bi živjeli pobjedonosno. Što on to još više može učiniti za nas? Ako njegova smrt nije bila dovoljna, što bi to još drugo moglo biti? Bitka se već odvila i pobjeda je ostvarena! Apostol Pavao je rekao: „Tako vi sebe smatrajte mrtvima grijehu, a živima Bogu u Kristu Isusu!“ Riječ *smatrati* upućuje na našu potrebu za promjenom uma. Nije mi potrebna sila za nadvladati nešto čemu sam već mrtav (*Kad nebo osvaja zemlju*, 2006, 97-98).

Govoreći o grešnoj naravi, Kris Vallotton (2012, 39) ističe kako je naše čitavo biće: tijelo, duša i duh doživjelo radikalnu transformaciju. Što se tiče tijela, Vallotton ustvrđuje da je naše grešno tijelo sudjelovalo u Kristovoj smrti. Time su naša tijela prestala biti zle utvrde u kojima je bila nastanjena grešna narav i postala su sveti hramovi u kojima sad boravi Duh Sveti. Shodno tomu, Bog nije ostavio netaknutim ni jedan dio našeg bića te je naša narav u potpunosti transformirana. Vallotton (2012, 40) također ističe kako se pojam *sarks* u Novome zavjetu može odnositi na našu staru i novu narav. Stoga, naše fizičko tijelo nije izvor ni dobra ni zla budući da našim tijelom upravljaju duh i duša. No vjernici nisu više u poziciji da je njihova duša odvojena od Duha. Još jedan argument u korist tvrdnje da više nemamo grešnu narav Vallotton povlači na temelju sljedeće starozavjetne analogije: u Starom zavjetu za štovanje Boga smjele su se koristiti samo one stvari kao instrumenti ili žrtve koje su bile očišćene, a naša su tijela instrumenti pravednosti (Rim 6, 13) (usp. Vallotton, 2012, 41). Na pitanje: ako kršćani nemaju grešnu narav protiv koje se bore, zašto još uvijek griješe, Vallotton odgovara kako da su Adam i Eva sagriješili i prije negoli su imali grešnu narav. Tako je i s nama danas: “Sve što trebamo da bismo griješili jest slobodna volja i kapacitet da povjerujemo u laž. U dubini svojih bića mi smo prekrasni ljudi koji inherentno ljube i čeznu za svojim nebeskim Ocem,

poput Krista. U nama ne postoji urođeno zlo. Imamo nebesko srce“ (Vallotton, 2012, 42).

Poistovjećivanje se nadalje nastavlja tvrdnjom da kršćani imaju vlast nespasjenima oprostiti grijeha, a sve to na temelju službe pomirenja (2 Kor 5, 17-21) koja nam je darovana. U ovom slučaju Kris Vallotton ima glavnu riječ. U knjizi *Developing a Supernatural Lifestyle* Vallotton (2007, 109-10) izjavljuje:

Bog je u Kristu tako da je mogao pomiriti svijet sa sobom. Kako je Bog pomirio svijet sa sobom? “Ne uračunavajući im njihovih prijestupa“! Jeste li shvatili? Bog, moćan kakav jest, i nama je dao tu istu službu. On želi da ne uračunavamo prijestupe protiv grešnika tako da ih možemo nagovoriti da se pomire s Bogom. Ako Bog ne uračunava prijestupe protiv grešnika, što nam daje pravo da to činimo? I kako smo uopće došli na ideju da će ukazivanje ljudima na grijeha njih dovesti do pomirenja? Bog kaže da neuračunavanje grijeha vodi pomirenju. Moramo iznova promisliti o načinu na koji služimo kao poslanici njegova dvora tako da ne ukaljamo njegov tron niti potkopamo njegovu službu.

Vallotton u još dvije knjige ponavlja kako je naša služba, služba pomirenja, a to znači da naša zadaća nije ljude osvjedočiti o njihovim grijesima, već im pomoći da se pomire s Bogom tako da im ne uračunavamo njihove grijeha:

Svima onima koji su nova stvorenja u Kristu dana je služba pomirenja, a ne služba osude koja je bila dana prorocima u Starome zavjetu. Što je služba pomirenja? Ne uračunavanje prijestupa ljudi. Taj će redak sam po sebi uništiti službu nekih proroka koje poznajem. (2015, 66).

I još:

Pavao uči u 2. Korinćanima 5, 17 da smo mi nova stvorenja u Kristu. On nastavlja objašnjavati da nas je Bog pomirio sa sobom tako što nije uračunao naše prijestupe protiv nas (vidi r. 19). Nakon toga nas podsjeća da i mi imamo službu pomirenja (vidi r. 19). Kada razložite taj redak, počinjete shvaćati da naša služba, kao vjernika, nije osvjedočiti svijet o njihovim grijesima. Radije, mi trebamo pomoći pomiriti svijet s Kristom tako da ljudima ne uračunavamo njihove grijeha (Vallotton i Vallotton, 2011, 73-74).

I dok na temelju ovih navoda nije najjasnije što točno znači da mi ljudima ne uračunavamo njihove prijestupe, u jednom govoru, Vallotton otvoreno izjavljuje kako služba pomirenja za nas znači moć i vlast da ljudima opraštamo grijeha. Stoga će, tumačeći Evanđelje po Ivanu 20, 22-23 Vallotton otvoreno reći: “Koliko nas razumije da smo sada posrednici pomirenja te da imamo pravo oprostiti ljudima njihove grijeha, čak i ako to ne zaslužuju?” A budući da smo sada dio kraljevstva, Vallotton ide dalje pa izjavljuje: “I jednom kada smo ušli (u kraljevstvo Božje), naše je poslanje pustiti unutra svakoga koga želimo, pomirujući ih s

Kristom, ne uračunavajući im njihove grijeha”¹⁰

I, konačno, poistovjećivanje se događa kroz tvrdnju, koja također izvire iz *pokreta vjere*, da vjernici imaju moć stvaranja *ex nihilo*, tj. stvoriti nešto ni iz čega. Sljedeće izvaje govore o tome:

Unutarnje stvarnosti utječu na naše vanjske stvarnosti. U biti, one na neki način stvaraju vanjske realnosti. Isus je otpustio mir u oluju, i oluja je prestala. Mir je bio u njemu, prije negoli se proširio oko njega. Vidimo taj fenomen na primjeru kada je spavao usred oluje opasne po život. Mir u kojem je živio učinio ga je da bude odgovorom na vapaj njegovih učenika. On je spavao u oluji prije negoli su učenici bili sposobni spavati u tom brodu. Zbog onoga što je bilo u njemu, kad god bi Isus progovorio, atmosfera oko njega bi se promijenila. Ljudi oko njega nisu znali što se dogodilo, samo su znali da je govorio „kao onaj koji ima vlast“ (Mt 7, 29). Ipak, Isus ih je poučio da se putem njegovih riječi oslobađaju duh i život (Iv 6, 63). Petar je očitovao taj isti fenomen nešto kasnije. Budući da je Duh bio u njemu, kada bi išao u hram na molitvu, ljudi bi bili ozdravljeni od njegove sjene. Mi smo također nositelji božanskog (Johnson i Clark, 2011, 179-180). “Život i smrt u vlasti su jezika...” (Izr 18, 21). Svojim govorom stvaramo i utječemo na naše okruženje. Stvarnosti koje prethodno nisu postojale stvorene su kroz jednostavan čin proklamacije. Tim alatom možemo graditi i rušiti, ohrabriti ili obeshrabriti, dati život ili ga uništiti. Izgovorena riječ ima sposobnost ispuniti Zemlju nebeskim resursima. Kao reformatori, prije svega moramo obratiti pozornost na ono što govorimo, shvaćajući da u biti gradimo svijet u kojem ćemo morati živjeti. Imamo sposobnost da govoreći otkrivamo Božju riječ i njegove putove. Kao što to biskup Joseph Garlington kaže: „u Kraljevstvu se ne događa ništa dok nije izgovoreno.“ ... Svaki put kada Bog govori nama, događa se prijenos nebeskih resursa s njegova računa na naš (Johnson, 2006a, 174-75).

Ono što je vidljivo nije bilo stvoreno od stvari koje su vidljive (Heb 11, 3). Taj nam redak pokazuje kako Bog stvara. On je bio izvorni Maštatelj, i što je On zamislio, mi smo postali. Poput Boga, i mi stvaramo vidljive realnosti iz nevidljive dimenzije naše mašte. U biti, ne postoji ništa u vidljivome svijetu što prvo nije bilo sastavljeno u nevidljivom području imaginacije (Vallotton, 2010, 187).

Također, Vallotton na svojem Facebook profilu od 11. 12. 2014. postavlja pitanje: “Ako riječi postaju svjetovi, što biste dozvali u postojanje?”¹¹ očigledno implicirajući na to da naše riječi imaju moć stvaranja poput Boga.

10 Vidi isječak iz govora na sljedećim linkovima: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=839853439385014&id=148396958530669; <https://www.facebook.com/ibethelvtv/videos/10153274191145930/>

11 <https://www.facebook.com/kvministries/posts/10152544573293741>

Zaključak prvoga dijela

Svrha je ovog članka bila objasniti osnovne teološke postavke teologije KS. Kao što smo vidjeli, ova teologija donosi određene novine u evanđeosko kršćanstvo: a) u soteriologiji, tvrdeći da svrha i rezultat Kristove žrtve nije bila samo otkupljenje od grijeha već i oduzimanje Sotoni prava na vladanje Zemljom i davanje te iste vlasti ljudskome rodu koji je to pravo predao Sotoni prilikom pada u Edenskom vrtu; b) u eshatologiji, učeći nužnost spasenja ne samo pojedinca već i svih struktura društva, tvrdeći da je odgovornost Crkve omogućiti Kristov dolazak “ispravljajući probleme u svijetu prije Kristova povratka” (Wilson, 2005, 164). Shodno tomu, predstavnici ove teologije su optimistični, u svojoj su eshatologiji postmilenijalisti i usmjereni su prema društvu te se nastoje uvući u svaku poru društva mijenjajući ga iznutra. Oni su aktivisti, ali barem za sada još nisu revolucionari (usp. Land, 1993, 194-95); c) u ekleziologiji, na način da Crkva postaje institucija čija je glavna zadaća duhovno ratovanje; Crkva više nije Tijelo Kristovo, već na Zemlji postaje „drugi Krist“, a služba današnjih apostola daje temelj Crkvi, koja prihvaćajući njihove službe postaje osposobljena za službu, duhovno ratovanje i ostvarivanje dominacije; kroz ideju *gradske crkve* sve crkve u jednom gradu ili mjestu nastoje se podložiti autoritetu i upravi apostola i proroka te se na taj način njihov autoritet stavlja iznad autoriteta i autonomije lokalne zajednice; d) u kristologiji i antropologiji identifikacijom i poistovjećivanjem vjernika i Krista tako što se poučava teorija kenoze i Isusove duhovne smrti, a vjernike se naziva kraljevima, ističe se kako oni nemaju više grešnu narav te im se pripisuje sposobnost opraštanja grijeha i stvaranja *ex nihilo*.

Iz ovog sažetka vidljivo je da teologija KS u sebi sadrži problematičnosti u nekim ključnim teološkim granama, poput kristologije, soteriologije i antropologije. I te je probleme potrebno jasno izložiti na vidjelo i kritički se osvrnuti na njih. No, s druge strane, teologija KS u sebi sadrži i neke pozitivne elemente koje današnjem evanđeoskom kršćanstvu nedostaju i koje su mu potrebne. Stoga ćemo u drugom članku prvo izložiti pozitivne izazove koje teologija KS stavlja pred nas, ali se i kritički osvrnuti na nju kako bismo predložili prihvaćanje onih pozitivnih izazova koje teologija KS nudi uz istovremeno odbacivanje problematike (čitaj neortodoksije) koja je povezana s tim izazovima.

Literatura

Alley, John Kingsley. 2002. *The Apostolic Revelation*. Rockhampton: Peace Publishing.

Althouse, Peter. 2003. *Spirit of the Last Days*. London: T&T Clark International.

- Brown, David L. 2003. *The Ministry Anointing of the Prophet-Minstrel*. Fairfax: Xulon Press.
- Clark, Jonas. 2007. *Kingdom Living: How to Activate Your Spiritual Authority*. Hallandale Beach: Spirit of Life Ministries.
- Clasen, Don. 1996a. "Part 1: The Destroyed Foundations - The Word." *Banner Ministries*. Pristupljeno: 1. lipnja 2015. Online: <http://www.banner.org.uk/res/lastdl1.html>.
- Clasen, Don. 1996b. "Part 2: The Destroyed Foundations - The Word." *Banner Ministries*. Pristupljeno: 1. lipnja 2015. Online: <http://www.banner.org.uk/res/lastdl2.html>.
- Clasen, Don. 1996c. "Part 3: The Destroyed Foundations - The Word." *Banner Ministries*. Pristupljeno: 1. lipnja 2015. Online: <http://www.banner.org.uk/res/lastdl3.html>.
- Crowder, John. 2006. *Miracle Workers, Reformer, and the New Mystics*. Shippensburg: Destiny Image Publishers.
- Crowley, Sharon. 2006. *Toward A Civil Discourse: Rethoric and Fundamentalism*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.
- Dager, Albert James. "Kingdom Theology, Part II - Section B." *Deception in the church.com*. Pristupljeno 1. lipnja 2015. Online: <http://op.50megs.com/ditc/kingdom4.htm>.
- Dager, Albert James. "Kingdom Theology, Part III - Section B." *Deception in the church.com*. Pristupljeno 1. lipnja 2015. Online: <http://op.50megs.com/ditc/kingdom6.htm>.
- Dager, Albert James. 1990. *Vengeance Is Ours: The Church In Dominion*. Redmond: Sword Publishers.
- Fanning, Don. 2009. "Strategic Level Spiritual Warfare." *DigitalCommons@Liberty University*. 1-23. Pristupljeno 2. lipnja 2015. Online: http://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1007&context=cgm_missions.
- Garcia, Joel. 2007. *The Apostolic Canopy*. USA: Xulon Press.
- Goldberg, Michelle. 2006. *Kingdom Coming - The Rise of Christian Nationalism*. NY: W.W. Northon & Company Ltd.
- Hagin, Kenneth E. 1977. "The Virgin Birth". *Word of Faith* (December).
- Hagin, Kenneth E. 1989. *Zoe: The God-Kind of Life*. Tulsa: Kenneth Hagin Ministries.
- Hall, Franklin. 1966. *Subdue the Earth, Rule the Nations*. Phoenix: Franklin Hall Ministries.

- Hamon, Bill. 1987. *Prophets and Personal Prophecy, God's Prophetic Voice Today*. Shippensburg: Destiny Image Press.
- Hamon, Bill. 1997. *Apostles, Prophets and the Coming Moves of God: God's End-Time Plans for His Church and Planet Earth*. Destiny Image Publishers: Shippensburg.
- Hayford, Jack W. "The Kingdom of God." *Jack Hayford Ministries*. Pristupljeno: 5. lipnja 2015. Online: <http://www.jackhayford.org/teaching/articles/the-kingdom-of-god/>.
- John P. Newport. 1998. *The New Age Movement and the Biblical Worldview: Conflict and Dialogue*. Grand Rapids: Eerdmans Publishing.
- Johnson, Bill & Clark, Randy. 2011. *Essential Guide to Healing: Equipping All Christians to Pray for the Sick*. Bloomington: Chosen Books.
- Johnson, Bill. 2003. *When Heaven Invades Earth. A Practical Guide to a Life of Miracles*. Shippensburg: Destiny Image Publishers.
- Johnson, Bill. 2005. *The Supernatural Power of a Transformed Mind: Access to a Life of Miracles*. Shippensburg: Destiny Image Publishers.
- Johnson, Bill. 2006a. *Dreaming With God. Co-laboring with God for Cultural Transformation*. Shippensburg: Destiny Image Publishers.
- Johnson, Bill. 2006b. *Kad nebo osvaja zemlju*. Osijek: Izvori,
- Johnson, Bill. 2007. *Face to Face With God: The Ultimate Quest to Experience His Presence*. Lake Mary: Charisma House.
- Kaštelan, Jure, i Bonaventura Duda, eds. 1995. *Biblija, Uvodi i napomene - Novi zavjet*. Zagreb: KS.
- Lambert, Steven. 2003. *Charismatic Captivation*. Chapel Hill: Real Truth Publications.
- Land, Steven Jack. 1993. *Pentecostal Spirituality: A Passion for the Kingdom*. London: Sheffield Academic Press.
- Leslie, Sarah. "Dominionism and the Rise of Christian Imperialism." Pristupljeno 2. Lipnja 2015. Online: <http://www.discernment-ministries.org/ChristianImperialism.htm>.
- Marshall, Rich. 2005. *God at Work: Discovering the Anointing for Business*. Shippensburg: Destiny Image Publishers.
- McConnell, D. R. 1988. *A Different Gospel: A Historical and Biblical Analysis of the Modern Faith Movement*. Peabody: Hendrickson Publishers.
- Polis, John. 2002. *Apostolic Advice*. Fairfax: Xulon Press.
- Ravenhill, David. 2006. *Isusova Pisma*. Zagreb: Crkva cjelovitog Evanđelja.

- Sobilo, Lawrence. 2006. *From the Throne: The Present Day Ministry of Jesus*. USA: Printing Systems.
- Steinkamp, Orrel. "The 'Script' Underlying Spiritual Warfare Christianity." Pri-
stupljeno 25. studenoga 2009. Online: <http://www.deceptioninthechurch.com/orrel15.html>.
- Vallotton, Kris & Johnson, Bill. 2006. *The Supernatural Ways of Royalty: Discovering Your Rights and Privileges of Being a Son or Daughter of God*. Shippensburg: Destiny Image Publishers.
- Vallotton, Kris & Vallotton, Jason. 2011. *The Supernatural Power of Forgiveness: Discover How to Escape Your Prison of Pain and Unlock a Life of Freedom*. Ventura: Regal Books.
- Vallotton, Kris. 2007. *Developing a Supernatural Lifestyle: A Practical Guide to a Life of Signs, Wonders, and Miracles*. Shippensburg: Destiny Image Publishers.
- Vallotton, Kris. 2010. *Heavy Rain: How You can Transform World Around You*. Ventura: Regal Books.
- Vallotton, Kris. 2012. *Spirit Wars: Winning the Invisible Battle Against Sin and the Enemy*. Bloomington: Chosen Books.
- Vallotton, Kris. 2015. *School of the Prophets: Advanced Training for Prophetic Ministry*. Bloomington: Chosen Books.
- Varner, Kelley. 2005. *Sound the Alarm*. Shippensburg: Destiny Image Publishers.
- Victa III, Francisco I. 2006. *A Kingdom is Not a Democracy*. USA: Xulon Press.
- Wagner, Peter C. 2006. *The Church in the Workplace*. Ventura: Regal Books.
- Wagner, Peter C. 2010. *Crkva koja se mijenja* Zagreb: Riječ Života.
- Wagner, Peter C. 2013. *This Changes Everything*. Bloomington: Chosen Books.
- Wagner, Peter C. "What the Doctor Recommends Article." *Ministry Today*. Pri-
stupljeno: <http://ministrytodaymag.com/index.php/ministry-leadership40/vision9/418-what-the-doctor-recommends>.
- Wallis, Scott. 2003. *Apostolic Team Ministry*. Elgin: Lighthouse Publications.
- Wilson, Bill. 2005. *Warshod*. Longwood: Xulon Press.

Ervin Budiselić

The Problem of the “Kingdom Now” Theology Challenge – part one

Abstract

The article analyzes basic teachings of the Kingdom now theology, which is one variation of Dominion theology. In the first part article offers a brief history of emergence and development of the Kingdom now theology. After that article offers a survey of basic teachings of the Kingdom now theology in the area of soteriology, eschatology, ecclesiology, christology and anthropology. The conclusion is that the Kingdom now theology contains some positive and important teachings and emphasises for contemporary evangelical Christianity, but also a lot of problematic teachings that need to be rejected.

Key terms: Kingdom now theology, dominion theology, Faith movement, Latter rain, apostles, transformation.